Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
MACIEJE SZPUNARA
přednesené dne 8. května 2025 [1]

Spojené věci C-580/23 a C-795/23

Mio AB,
Mio e-handel AB,
Mio Försäljning AB
proti
Galleri Mikael & Thomas Asplund Aktiebolag
[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou podal Svea Hovrätt Patent- och marknadsöverdomstolen (odvolací soud zasedající ve Stockholmu jako odvolací soud pro duševní vlastnictví a hospodářské věci, Švédsko)]
a
konektra GmbH,
LN
proti
USM U. Schärer Söhne AG

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou podal Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr, Německo)]

„Řízení o předběžné otázce – Autorské právo a práva s ním související – Směrnice 2001/29/ES – Článek 2 – Právo na rozmnožování – Pojem ‚dílo' – Autorskoprávní ochrana děl užitého umění – Zkoumání originality díla užitého umění – Pojem ‚rozhodnutí učiněná na základě tvůrčí svobody' – Kritéria posuzování rozhodnutí učiněných na základě tvůrčí svobody – Posuzování zásahu do chráněných výlučných práv"

Úvod

1. Dvě nedávná rozhodnutí soudů dvou členských států týkající se předmětů, které jsou ikonickými předměty ve světě designu, dobře ilustrují dilemata související s problematikou, která vyvstává v projednávaných spojených věcech, a to s autorskoprávní ochranou děl užitého umění. Tribunal judiciaire de Paris (Soud prvního stupně v Paříži, Francie) přiznal kvalifikaci „díla" ve smyslu autorského práva dvěma modelům kabelek, a to „Kelly" a „Birkin" od značky Hermès [2].

[1] – Původní jazyk: francouzština.

[2] – Rozsudek ze dne 7. února 2025, RG 22/09210. Viz též Söğüt, A, *Design or art? French court rules that Birkin Bag is a copyright work*, https://ipkitten.blogspot.com.

O několik dní později Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr, Německo, jeden z předkládajících soudů v projednávaných spojených věcech) odepřel tutéž kvalifikaci dvěma modelům sandálů značky Birkenstock [3].

2. Obtíže, na které ochrana duševního vlastnictví, pokud jde o tuto kategorii předmětů, naráží, plynou z toho, že se tyto předměty ocitají na hranici mezi díly „ryzího“ umění a prostými užitkovými předměty: náleží do obou těchto skupin, do žádné však nespadají v plném rozsahu. Kategorie děl užitého umění není ostatně sama o sobě jednotná, protože do ní spadají jak skutečná umělecká díla, která mají dodatečnou užitkovou funkcí, tak užitkové předměty, jimž tvůrci dali „umělecký“ aspekt v nejširším slova smyslu. Nemluvě o předmětech, jejichž kvalifikace jakožto děl ryzího nebo užitého umění by byla obtížná, jako jsou výtvory *haute couture*, šperky nebo některé flakony na parfémy.

3. I když pro tento druh předmětů existují režimy ochrany *sui generis*, jako je režim ochrany (průmyslových) vzorů v unijním právu, vyvstává nadále i otázka jejich autorskoprávní ochrany. Různé právní systémy dávají na tuto otázku různé odpovědi, které sahají od vyloučení autorskoprávní ochrany užitkových předmětů, přes ochranu, která je omezena nebo podmíněna přísnějšími požadavky než u jiných kategorií děl, až po úplnou ochranu založenou na týchž kritériích, jako jsou kritéria, která platí pro jiné kategorie děl, a to na základě teorie jednoty umění [4].

4. Tyto systémy podle všeho spojuje nespokojenost s jejich fungováním. Ta vychází jednak z neexistence jasné hranice mezi užitkovými předměty, které mohou autorskoprávní ochrany požívat, a těmi, které jsou z uvedené ochrany vyloučeny, a jednak z nepředvídatelnosti a z nedostatku právní jistoty, které z toho plynou. Z tohoto důvodu se vnitrostátní systémy ochrany děl užitého umění legislativní a soudní cestou neustále mění, přičemž hledají řešení lépe přizpůsobena potřebám dotčených kruhů [5].

5. Unijní autorské právo ve vztahu k dílům užitého umění stanoví zásadu ochrany bez zvláštních požadavků. Otázka podmínek této ochrany již byla před Soudním dvorem vznesena [6]. V projednávaných spojených věcech se požaduje, aby Soudní dvůr svou judikaturu v této oblasti upřesnil. V tomto ohledu nejde o zavedení jednotného standardu ochrany, který by umožňoval s jistotou určit, zda určitý předmět do rámce této ochrany spadá; taková ambice by byla utopická. Kvalifikace díla v autorském právu vyžaduje složitá a částečně nutně subjektivní posouzení, která lze provést pouze případ od případu. Tato kvalifikace by naopak měla být harmonizována v rámci vnitřního trhu tak, aby se způsobilost „birkinky“ a sandálů Birkenstock k ochraně ve všech členských státech posuzovala na základě týchž kritérií.

[3] – Rozsudek ze dne 20. února 2025, I ZR 16/24. Viz též Pemsel, M., *Birkenstock's sandals are not sufficiently artistic to enjoy copyright protection*, https://ipkitten.blogspot.com.

[4] – Podle této teorie není rozdíl mezi „ryzím“ a „užitým uměním“, jelikož všechny výtvory si zaslouží ochranu stejnou měrou, a to nezávisle na svém určení.

[5] – Nástin situace v různých zemích, evropských i mimoevropských, viz Derclaye, E. (editor), *The Copyright/Design Interface*, Cambridge University Press, 2018.

[6] – Viz zejména rozsudky ze dne 12. září 2019, Cofemel (C-683/17, dále jen „rozsudek Cofemel“, EU:C:2019:721), a ze dne 11. června 2020, Brompton Bicycle (C-833/18, dále jen „rozsudek „Brompton Bicycle“, EU:C:2020:461).

Právní rámec

Unijní právo

6. Články 2 až 4 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti [7] stanoví:

„Článek 2

Členské státy stanoví výlučné právo udělit svolení nebo zakázat přímé nebo nepřímé, dočasné nebo trvalé rozmnožování jakýmikoliv prostředky a v jakékoliv formě, vcelku nebo po částech:

a) pro autory v případě jejich děl;

[…]

Článek 3

1. Členské státy poskytnou autorům výlučné právo udělit svolení nebo zakázat jakékoliv sdělení jejich děl veřejnosti po drátě nebo bezdrátově včetně zpřístupnění jejich děl veřejnosti takovým způsobem, že každý jednotlivec ze strany veřejnosti má k těmto dílům přístup z místa a v době, které si zvolí.

[…]

Článek 4

1. Členské státy stanoví pro autory u originálů jejich děl nebo jejich rozmnoženin výlučné právo udělit svolení nebo zakázat jakoukoliv formu veřejného rozšiřování prodejem nebo jiným způsobem.

[…]“

Švédské právo

7. Na základě § 1 odst. 1 bodu 6 Lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk [zákon (1960:729) o autorském právu k literárním a uměleckým dílům] jsou chráněna zejména díla užitého umění.

8. Podle § 2 tohoto zákona zahrnuje autorské právo s výhradou určitých omezení výlučné právo nakládat s dílem rozmnožováním a zpřístupnit jej veřejnosti v původní nebo v pozměněné formě, přeložené nebo přepracované, v rámci jiného literárního nebo uměleckého žánru nebo jinou technikou. Rozmnožováním se rozumí jakékoli přímé nebo nepřímé, dočasné nebo trvalé rozmnožování jakýmikoliv prostředky a v jakékoliv formě, vcelku nebo po částech. Dílo je zpřístupněno veřejnosti například tehdy, je-li veřejně přenášeno nebo jsou-li rozmnoženiny díla nabízeny k prodeji, k pronájmu či k výpůjčce nebo jinak veřejně šířeny.

[7] – Úř. věst. 2001, L 167, s. 10; Zvl. vyd. 17/01, s. 230.

Německé právo

9. Ustanovení § 2 Urheberrechtsgesetz (zákon o autorském právu a právech s ním souvisejících) ze dne 9. září 1965[8], nadepsaného „Chráněná díla“, v odstavci 1 bodě 4 stanoví, že chráněná díla zahrnují zejména díla krásných umění, včetně děl architektury a užitého umění, jakož i nástiny těchto děl, a v odstavci 2, že díly ve smyslu tohoto zákona jsou pouze osobní duševní výtvory.

Skutkový stav, původní řízení a předběžné otázky

Věc C-580/23

10. Galleri Mikael & Thomas Asplund Aktiebolag, společnost založená podle švédského práva (dále jen „Asplund“), vyrábí a navrhuje výrobky a interiérový nábytek, včetně stolů z řady „Palais Royal“.

11. Mio AB, Mio e-handel AB a Mio Försäljning AB, společnosti založené podle švédského práva (společně dále jen „Mio“), provozují maloobchodní činnost v odvětví nábytku a interiérových dekorací. Sortiment nábytku společnosti Mio zahrnuje zejména stoly z nábytkové řady „Cord“.

12. V říjnu 2021 podala společnost Asplund žalobu k Patent- och marknadsdomstolen (patentový a obchodní soud, Švédsko) směřující v podstatě k tomu, aby bylo společnosti Mio z důvodu porušení autorských práv společnosti Asplund ke stolu „Palais Royal“ zakázáno vyrábět, uvádět na trh nebo prodávat stůl „Cord“.

13. Společnost Mio zpochybňuje, že by byl stůl „Palais Royal“ chráněn autorským právem, jelikož není dostatečně originální na to, aby takovou ochranu získal. I kdyby tomu tak bylo, byla by kromě toho podle uvedené společnosti tato ochrana omezená a ohraničená a rozdíly existující mezi oběma dotčenými stoly by stačily ke konstatování, že k porušení autorského práva společnosti Asplund nedochází. Mimoto společnost Mio tvrdí, že stůl „Cord“ byl vytvořen nezávisle a není kopií stolu „Palais Royal“.

14. Patent- och marknadsdomstolen (patentový a obchodní soud) žalobě společnosti Asplund rozsudkem ze dne 19. října 2022 vyhověl. Společnost Mio proti tomuto rozhodnutí podala odvolání k předkládajícímu soudu.

15. Za těchto podmínek se Svea Hovrätt Patent- och marknadsöverdomstolen (odvolací soud zasedající ve Stockholmu jako odvolací soud pro duševní vlastnictví a hospodářské věci, Švédsko) rozhodl přerušit řízení a předložit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Jak je třeba provádět zkoumání směřující k určení, zda si předmět užitých umění zaslouží rozšířenou ochranu autorského práva jakožto dílo ve smyslu článků 2 až 4 směrnice 2001/29[…], a jaké prvky musí nebo by měly být zohledněny za účelem určení, zda tento předmět odráží osobnost svého autora, přičemž vyjadřuje jeho rozhodnutí učiněná na základě jeho tvůrčí svobody? V tomto ohledu vyvstává zvláště otázka, zda se posouzení originality musí zaměřit na prvky vztahující se k tvůrčímu procesu a na vysvětlení poskytnutá

[8] – BGBl. 1965 I, s. 1273.

autorem, pokud jde o konkrétní rozhodnutí, která při vytváření předmětu učinil, nebo na prvky vztahující se k předmětu samotnému a ke konečnému výsledku tvůrčího procesu a na to, zda předmět sám působí uměleckým dojmem.

2) Za účelem odpovědi na první otázku a na to, zda předmět užitých umění odráží osobnost svého autora, přičemž vyjadřuje jeho rozhodnutí učiněná na základě jeho tvůrčí svobody, jaký význam má skutečnost, že:

   a) předmět sestává z prvků, jejichž tvar se obecně nabízí;

   b) předmět je vyvinut z již známého (průmyslového) vzoru a představuje jeho variantu nebo zapadá do rámce současného trendu v oblasti tohoto (průmyslového) vzoru;

   c) totožné nebo podobné předměty byly vytvořeny před nebo –nezávisle a bez znalosti předmětu užitých umění, který má být chráněn jakožto dílo – po vytvoření dotčeného předmětu?

3) Jak musí být prováděno posouzení podobnosti a jaká podobnost je vyžadována při zkoumání toho, zda předmět užitých umění, který domněle porušuje autorská práva, spadá do působnosti ochrany díla a zda zasahuje do výlučného práva, které má k dílu na základě článků 2 až 4 směrnice 2001/29[…] autor? V tomto ohledu jde zejména o určení, zda se má zkoumání týkat toho, je-li dílo rozeznatelné v předmětu, který domněle porušuje autorská práva, nebo toho, zda předmět, který domněle porušuje autorská práva, působí týmž celkovým dojmem jako dílo, případně jakých jiných prvků se musí zkoumání týkat.

4) Pro účely odpovědi na třetí otázku a na to, zda předmět užitých umění, který domněle porušuje autorská práva, spadá do působnosti ochrany díla a zasahuje do výlučného práva k dílu, jaký význam má:

   a) míra originality díla pro rozsah jeho ochrany;

   b) skutečnost, že dílo a předmět užitých umění, který domněle porušuje autorská práva, sestávají z prvků, jejichž tvar se obecně nabízí nebo jsou vyvinuty z již známého (průmyslového) vzoru a představují jeho varianty nebo zapadají do rámce současného trendu v oblasti tohoto (průmyslového) vzoru;

   c) skutečnost, že byl před vytvořením díla nebo – nezávisle a bez znalosti díla – po vytvoření tohoto díla vytvořen jiný totožný nebo podobný předmět?“

Věc C-795/23

16. USM U. Schärer Söhne AG, společnost založená podle švýcarského práva (dále jen „USM“), vyrábí a prodává modulární nábytkový systém nesoucí název „USM Haller“. Tento nábytkový systém se vyznačuje lesklými chromovanými kulatými trubkami smontovanými prostřednictvím spojovacích koulí, které tvoří konstrukci, do které jsou zasazeny barevné kovové panely. Takto vzniklé konstrukce lze libovolně kombinovat a montovat na sebe nebo vedle sebe.

17. Konektra GmbH, společnost založená podle německého práva, a LN, její ředitel (společně dále jen „Konektra“), nabízely on-line, aniž by se proti tomu společnost USM postavila, náhradní a rozšiřující díly pro systém „USM Haller“, jejichž tvar a z velké části i barva odpovídaly součástem

USM. Od roku 2018 uvádějí webové stránky společnosti Konektra seznam všech komponentů nutných pro kompletní montáž nábytku „USM Haller“ a zobrazují také obrazovou reklamu na smontovaný nábytek. Mimoto je k dodávkám společnosti Konektra přiložen návod na montáž kompletního nábytku a uvedená společnost nabízí svým zákazníkům montážní službu.

18. Podle společnosti USM se společnost Konektra už neomezuje jen na nabízení náhradních dílů pro systém „USM Haller“, nýbrž též vyrábí, nabízí a uvádí na trh svůj vlastní nábytkový systém, který je totožný se systémem společnosti USM. USM se domnívá, že nabídka společnosti Konektra zasahuje do jejího autorského práva k systému „USM Haller“ jakožto k dílu užitého umění, nebo přinejmenším představuje nedovolené napodobení z hlediska práva hospodářské soutěže.

19. Společnost USM proto k Landgericht Düsseldorf (zemský soud v Düsseldorfu, Německo) podala proti společnosti Konektra žalobu na zdržení se jednání, na poskytnutí informací a na předložení účtů, na náhradu nákladů spojených s výzvou ke zdržení se protiprávního jednání a na určení její povinnosti k zaplacení náhrady škody. Uvedený soud těmto návrhům vyhověl, přičemž své rozhodnutí založil především na autorském právu.

20. Odvolací soud, Oberlandesgericht Düsseldorf (Vrchní zemský soud v Düsseldorfu, Německo), naproti tomu rozsudkem ze dne 2. června 2022 návrhová žádání společnosti USM založená na autorském právu zamítl a vyhověl pouze návrhovým žádáním založeným na právu hospodářské soutěže.

21. Obě účastnice řízení podali proti tomuto rozhodnutí opravný prostředek *Revision* k Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr), který je předkládajícím soudem. Dotčený soud má za to, že úspěch opravného prostředku *Revision* podaného společností USM závisí na výkladu pojmu „originalita“, jak jej vykládá Soudní dvůr, jakož i na vztahu mezi ochranou podle autorského práva a ochranou podle práva (průmyslových) vzorů.

22. Za těchto podmínek se Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr) rozhodl přerušit řízení a předložit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Existuje u děl užitých umění vztah pravidla a výjimky mezi ochranou z titulu práva (průmyslových) vzorů a ochranou z titulu autorského práva v tom smyslu, že při zkoumání originality těchto děl z hlediska autorského práva je třeba na tvůrcova rozhodnutí učiněná na základě jeho tvůrčí svobody klást vyšší požadavky, než je tomu v případě jiných druhů děl?

2) Je třeba se při zkoumání originality z hlediska autorského práva opírat (též) o subjektivní pohled tvůrce, pokud jde o tvůrčí proces, a je zejména třeba, aby tvůrce rozhodnutí, která činí na základě tvůrčí svobody, činil vědomě, aby je bylo možné považovat za taková rozhodnutí ve smyslu judikatury Soudního dvora […]?

3) V případě, že v rámci zkoumání originality je třeba se rozhodujícím způsobem opřít o to, zda a do jaké míry je dílo objektivním vyjádřením umělecké tvorby: lze při tomto zkoumání zohlednit i okolnosti, které nastaly po okamžiku zrodu tvorby, rozhodném pro účely posouzení originality, jako je prezentace tvorby na uměleckých výstavách nebo v muzeích, nebo dokonce její uznání ze strany odborných kruhů?“

Řízení před Soudním dvorem

23. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce ve věci C-580/23 byla Soudnímu dvoru doručena dne 21. září 2023 a ve věci C-795/23 21. prosince 2023. Písemná vyjádření ve věci C-580/23 byla předložena účastnicemi původního řízení, francouzskou vládou a Evropskou komisí a ve věci C-795/23 účastnicemi původního řízení, francouzskou a nizozemskou vládou, jakož i Komisí. Rozhodnutím předsedy Soudního dvora ze dne 13. května 2024 byly obě věci pro účely ústní části řízení a rozsudku spojeny. Účastnice původních řízení v obou věcech, jakož i francouzská vláda a Komise, byly zastoupeny na jednání, které se konalo dne 30. ledna 2025.

Analýza

24. Předběžné otázky předložené v projednávaných spojených věcech se týkají pojmu „dílo“ ve smyslu unijního autorského práva, jak je vykládán Soudním dvorem, a nastolují několik právních problémů, a to: vztah mezi ochranou podle autorského práva a ochranou zajišťovanou právem (průmyslových) vzorů (první otázka ve věci C-795/23), kritéria pro posuzování originality díla (první a druhá otázka ve věci C-580/23, jakož i druhá a třetí otázka ve věci C-795/23) a kritéria posuzování zásahu do chráněných autorských práv (třetí a čtvrtá otázka ve věci C-580/23). V tomto pořadí se budu těmito problémy v tomto stanovisku zabývat.

Ke vztahu mezi ochranou podle autorského práva a ochranou podle práva (průmyslových) vzorů

25. První otázkou se předkládající soud ve věci C-795/23 v podstatě dotazuje, zda v unijním právu existuje vztah pravidla a výjimky mezi ochranou z titulu práva (průmyslových) vzorů a ochranou z titulu autorského práva s tím důsledkem, že při zkoumání originality děl užitého umění je třeba uplatnit vyšší požadavky, než je tomu u jiných druhů děl.

26. Z vysvětlení poskytnutých předkládajícím soudem plyne, že tato otázka je položena v souvislosti s konstatováním Soudního dvora v bodě 52 rozsudku Cofemel, že „ačkoli lze ochranu (průmyslových) vzorů a ochranu spojenou s autorským právem přiznat v souladu s unijním právem kumulativně jednomu a témuž předmětu, připadá tato kumulace v úvahu pouze v určitých situacích“. V rámci analýzy této otázky stručně připomenu základy ochrany z titulu obou těchto systémů.

27. Podle ustálené judikatury předpokládá pojem „dílo“ ve smyslu unijního autorského práva naplnění dvou kumulativních znaků. Zaprvé je to existence originálního předmětu v tom smyslu, že je autorovým vlastním duševním výtvorem. Zadruhé se musí jednat o prvky, které jsou vyjádřením takového výtvoru [9].

28. Pokud jde o tento první prvek, k tomu, aby mohl být určitý předmět považován za originální, je zároveň nezbytné a dostačující, odráží-li osobnost autora, přičemž je výrazem jeho rozhodnutí učiněných na základě tvůrčí svobody. Naproti tomu v případě, že bylo zhotovení určitého předmětu dáno technickými úvahami, určitými pravidly nebo jinými omezeními, v jejichž důsledku nezůstal žádný prostor pro tvůrčí svobodu, nelze se domnívat, že tento předmět vykazuje originalitu nezbytnou k tomu, aby byl dílem [10].

[9] – Viz rozsudek Cofemel (bod 29 a citovaná judikatura).

[10] – Viz rozsudek Cofemel (body 30 a 31, jakož i citovaná judikatura).

29. Pokud jde o tento posledně uvedený aspekt, Soudní dvůr upřesnil, že určitý předmět, který splňuje podmínku originality, může požívat autorskoprávní ochrany, i když bylo jeho zhotovení dáno technickými úvahami, nezabránilo-li takové omezení technickými úvahami autorovi, aby v tomto předmětu odrazil svou osobnost, přičemž je výrazem jeho rozhodnutí učiněných na základě tvůrčí svobody. Je však nejen nutné, aby možnost volby formy předmětu existovala, ale i aby prostřednictvím této volby formy výrobku jeho autor vyjádřil své tvůrčí schopnosti originálním způsobem prostřednictvím rozhodnutí učiněných na základě tvůrčí svobody a výrobek vytvořil tak, že odráží jeho osobnost [11].

30. Odraz osobnosti autora ve formě předmětu, jehož ochrana je nárokována, je tedy úhelným kamenem pojmu „originalita“, a tudíž základní podmínkou ochrany v unijním autorském právu. Osobní otisk autora se může projevit v různé míře, může být dokonce velmi slabý, avšak musí být přítomen. On je tím, kdo dodává předmětu „jedinečnost“ v tom smyslu, že se tento předmět liší od jakéhokoli podobného předmětu vytvořeného jinou osobou.

31. Formulaci Soudního dvora o „rozhodnutích učiněných na základě tvůrčí svobody“ je třeba chápat právě v tomto kontextu. Rozhodnutími učiněnými na základě tvůrčí svobody nejsou nejen rozhodnutí, která nejsou svobodná v tom smyslu, že jsou diktována technickými nebo jinými omezeními, nýbrž i rozhodnutí, která i když nejsou takovými omezeními vázána, plynou buď z čistě utilitárních úvah, nebo z metod nebo standardů, které se při výrobě dotčených předmětů běžně používají, jakož i ta, která jsou zcela bezvýznamná nebo všední.

32. Proto i když každý hmotný předmět má nutně určitou formu a tato forma plyne z více či méně svobodného rozhodnutí jeho tvůrce, může autorskoprávní ochrany požívat pouze předmět, jehož forma, která je alespoň částečně určena rozhodnutími učiněnými na základě tvůrčí svobody autora, odráží osobnost tohoto autora. Jedná se tedy o subjektivní kritérium ochrany, které se používá v autorském právu [12].

33. Naproti tomu právo (průmyslových) vzorů používá objektivní kritérium ochrany, a to kritérium novosti a individuality [13]. Toto kritérium se posuzuje ve vztahu k předchozím (průmyslovým) vzorům: ochrany může požívat jakýkoli (průmyslový) vzor, který se od nich dostatečně liší a působí odlišným celkovým dojmem. Není stanoven žádný požadavek, pokud jde o samotné vlastnosti (průmyslového) vzoru, s výjimkou toho, aby nebyly výlučně určeny technickou funkcí předmětu, ke kterému je (průmyslový) vzor vztažen.

34. Nemyslím si tedy, že konstatování Soudního dvora v bodě 52 rozsudku Cofemel lze chápat tak, že zakládá vztah pravidla a výjimky mezi ochranou z titulu práva (průmyslových) vzorů a ochranou z titulu autorského práva.

35. Pokud jde o oba tyto systémy ochrany, Soudní dvůr v bodě 50 uvedeného rozsudku zmínil rozdíly v jejich cílech a pravidlech, která je řídí. V následujícím bodě zdůraznil i to, že poskytnutí ochrany zajištěné autorským právem nemůže vést k tomu, že budou narušeny zejména jejich cíle.

[11] – V tomto smyslu viz rozsudek Brompton Bicycle (body 26 a 32 až 35).

[12] – K pojmu „originalita“ ve francouzském právu, který je podle všeho blízký pojmu používanému Soudním dvorem, viz zejména Pollaud-Dulian, F., *Propriété intellectuelle. Le droit d'auteur*, Economica, Paříž, 2014, s. 156 až 168.

[13] – Viz články 3 až 5 směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/71/ES ze dne 13. října 1998 o právní ochraně (průmyslových) vzorů (Úř. věst. 1998, L 289, s. 28; Zvl. vyd. 13/21, s. 120) a články 4 až 6 nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. prosince 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství (Úř. věst. 2002, L 3, s. 1; Zvl. vyd. 13/27, s. 142).

36. V této souvislosti je bod 52 rozsudku Cofemel podle všeho pouhým upozorněním pro vnitrostátní soudy, že mezi poskytnutím ochrany z titulu práva (průmyslových) vzorů a z titulu autorského práva neexistuje žádný automatický vztah a podmínky této ochrany, tedy jednak novost a individuální povaha a jednak originalita, by neměly být zaměňovány. Předmět totiž nemusí být nutně ve smyslu autorského práva originální, aby mohl být považován za nový a mající individuální povahu ve smyslu práva průmyslových vzorů. A naopak, i když je v praxi tato situace méně častá, může se stát, že předmět nemá individuální povahu, pokud se z vzhledového hlediska dostatečně neodlišuje od existujících tvarů.

37. V tomto smyslu je třeba chápat konstatování Soudního dvora, že kumulace ochrany z titulu obou těchto mechanismů je myslitelná pouze „v určitých situacích“. Naopak se mi nejeví, že by z tohoto konstatování bylo možné vyvodit závěr, že za účelem omezení této kumulace na určité případy je třeba na užitkové předměty uplatnit vyšší práh originality, než je uplatňován na jiné kategorie děl. Takový závěr by byl v rozporu s tím, co jasně plyne z bodu 48 rozsudku Cofemel, jakož i z jeho obecné systematiky, a to že originalita děl užitého umění musí být posuzována podle týchž kritérií jako u jiných kategorií děl.

38. Navrhuji tedy na první otázku ve věci C-795/23 odpovědět tak, že v unijním právu neexistuje vztah pravidla a výjimky mezi ochranou z titulu práva (průmyslových) vzorů a ochranou z titulu autorského práva mající za následek, že při zkoumání originality děl užitého umění je třeba uplatnit vyšší požadavky, než je tomu u jiných druhů děl.

Ke kritériím posuzování originality

39. První a druhou otázkou ve věci C-580/23, jakož i druhou a třetí otázkou ve věci C-795/23, které navrhuji analyzovat společně, se předkládající soudy v podstatě dotazují, jak musí být pro účely použití čl. 2 písm. a), čl. 3 odst. 1 a čl. 4 odst. 1 směrnice 2001/29 posuzována originalita děl užitého umění, a konkrétně, zda musí být tato ustanovení vykládána v tom smyslu, že při tomto posuzování je třeba zohlednit prvky související s tvůrčím procesem a se záměry tvůrce, nebo pouze prvky postřehnutelné v díle samotném. Tyto soudy se dotazují i na to, jakou úlohu v uvedeném posuzování hrají další prvky, jako je použití již obecně dostupných tvarů při tvorbě díla, inspirace tvůrce existujícími předměty, pravděpodobnost podobné nezávislé tvorby nebo i uznání této tvorby ze strany odborných kruhů.

K posuzování originality děl užitého umění

40. Pokud jde o úvodní otázku, jak musí být určena originalita díla užitého umění, odpověď plyne z mých poznámek k pojmu „originalita“ v unijním autorském právu obsažených v bodech 27 až 32 tohoto stanoviska. Soud tedy musí posoudit, zda předmět, jehož ochrana je nárokována, je vyjádřením rozhodnutí učiněných na základě tvůrčí svobody odrážejícím osobnost autora. Podle všeho platí, že v této fázi nelze abstraktně formulovat žádné další upřesnění. Pojem „originalita“ je totiž velmi obecný, ne-li neurčitý, určený k použití na předměty velmi odlišné povahy, takže se špatně rigorózně a systematicky právně definuje[14]. V každém konkrétním případě musí být použit na základě posouzení skutkového stavu.

[14] – Pro podrobnou doktrinální analýzu viz *The Protection of Works of Applied Art under EU Copyright Law. Opinion of the European Copyright Society in MIO/konektra (Cases C-580/23 and C-795/23)* (europeancopyrightsociety.org).

41. K tomuto použití však musí dojít při zohlednění specifičnosti dotčeného druhu děl. Díla užitého umění se od jiných kategorií děl odlišují tím, že jsou na prvním místě užitkovými předměty. Takové předměty jsou přitom výsledkem know-how a rozhodnutí jejich tvůrců. Tato rozhodnutí mohou být diktována technickými, ergonomickými nebo bezpečnostními omezeními nebo mohou plynout ze standardů či pravidel přijatých v dotčeném odvětví. Mohou být i svobodná, avšak nemusí do předmětu dodávat žádný osobní vklad, jelikož by mohla být stejná, kdyby jejich tvůrcem byla jiná osoba. K tomu, aby byl vytvořen užitkový předmět, však není nutné činit tvůrčí rozhodnutí ve smyslu připomenutém v bodech 28 až 31 tohoto stanoviska. Tvůrčí rozhodnutí jsou možným, avšak nikoli nezbytným doplňkem samotné podstaty dotčeného předmětu. I když tato rozhodnutí mohou být vlastní tvaru dotčeného předmětu [15], nic to nemění na tom, že může být vytvořen jiný předmět, který má tytéž užitkové funkce, jak se často stává, aniž by se do něj přimísila taková tvůrčí rozhodnutí.

42. Soud, který rozhoduje o otázce originality takového předmětu, musí tedy k tomu, aby jej mohl prohlásit za chráněný autorským právem, tato tvůrčí rozhodnutí ve formě tohoto předmětu hledat a identifikovat. Na rozdíl od jiných kategorií děl, u nichž je tvůrčím rozhodnutím už pouhé rozhodnutí o vytvoření, v případě děl užitého umění v tomto ohledu neexistuje žádná domněnka. Zejména platí, že skutečnost, že tvůrce užitkového předmětu učinil rozhodnutí, která nejsou vedena omezeními, ať technickými, nebo jinými, nezakládá domněnku o tvůrčí povaze těchto rozhodnutí ve smyslu autorského práva.

43. Musím připojit poslední poznámku terminologické povahy. Podle všeho totiž platí, že existuje nebezpečí záměny, pokud jsou pojmy „umělecký“ nebo „estetický“ používány za účelem popisu rozhodnutí učiněných autorem díla nebo výsledku jeho tvorby. Platí sice, že v určitém smyslu lze tyto pojmy chápat jako synonyma pro „tvůrčí rozhodnutí“. Je také pravda, že se jazykově zaužíval výraz „díla užitého *umění*“. Aspekt „uměleckosti“ však evokuje hodnotový soud ve smyslu umělecky relativně vysokého stupně výsledku. Takové soudy nejsou přitom v autorském právu relevantní: ochrana není nikterak podmíněna uměleckou (ani jinou) kvalitou díla, a to ani pokud jde o díla užitého umění. Pokud jde o pojem „estetický“, lze jej chápat jako pojem, který odkazuje na všechna rozhodnutí tvůrce, která nesouvisí s technickými nebo funkčními omezeními. Ne každé estetické rozhodnutí však nutně odráží osobnost tvůrce, a proto nepropůjčuje originalitu [16]. Dle mého názoru je obezřetnější držet se výrazu „rozhodnutí učiněná na základě tvůrčí svobody odrážející osobnost autora“.

K zohlednění tvůrčího procesu a záměrů autora

44. Předkládající soudy se konkrétně dotazují, zda originalita předmětu, jehož autorskoprávní ochrana je nárokována, musí být posuzována při zohlednění záměrů autora v průběhu tvůrčího procesu, nebo zda musí být viditelná v samotném díle. Odpověď lze podle všeho vyvodit z judikatury Soudního dvora týkající se pojmu „dílo“.

45. Jak jsem již připomněl, podle této judikatury platí, že k tomu, aby mohl být předmět považován za originální, je nezbytné a současně dostačující, aby uvedený předmět *odrážel* osobnost svého autora, přičemž je *výrazem* jeho rozhodnutí učiněných na základě tvůrčí

[15] – Tím nechci říci, že forma musí být nutně oddělitelná od samotného předmětu v souladu s teorií „conceptual separability“ (pojmové oddělitelnosti), která je podle všeho zdrojem obtíží při uplatňování u soudů Spojených států [k tomuto aspektu viz Ginsburg, J. C., *‚Courts Have Twisted Themselves into Knots‘ (and the Twisted Knots Remain to Untangle): US Copyright Protection for Applied Art after Star Athletica*, in Derclaye, E., op.cit., s. 297].

[16] – V tomto smyslu viz rozsudek Cofemel (body 53 až 55).

svobody[17]. Použití výrazů „odrážel“ a „výrazem“ přitom jasně naznačuje, že taková rozhodnutí a osobnost autora musí být v předmětu, jehož ochrana je nárokována, viditelné. Nestačí tedy, že tvůrce učinil rozhodnutí na základě tvůrčí svobody: tato rozhodnutí musí být postřehnutelná i pro třetí osoby v díle samém.

46. Soudní dvůr měl tudíž za to, že vedle originality vyžaduje pojem „dílo“ nutně existenci dostatečně přesně a objektivně identifikovatelného předmětu. Zaprvé totiž musí mít orgány pověřené dohledem nad ochranou výlučných práv spjatých s autorským právem možnost obeznámit se jasně a přesně s takto chráněným předmětem. Totéž platí pro třetí osoby, proti nimž může působit ochrana, které se autor tohoto předmětu dovolává. Zadruhé nutnost odstranit z procesu identifikace tohoto předmětu veškeré subjektivní prvky, které jsou na újmu právní jistotě, předpokládá, že byl daný předmět vyjádřen objektivně[18].

47. Tento požadavek na existenci identifikovatelného předmětu jakožto díla je odrazem základní zásady autorského práva, podle které jsou chráněny nikoli myšlenky, nýbrž pouze jejich vyjádření. Autorovy záměry přitom neleží na straně vyjádření, nýbrž na straně myšlenek. Jsou chráněny pouze v rozsahu, v němž je autor vyjádřil v díle, tj. identifikovatelném předmětu, který je jejich jediným relevantním výrazem. Soud, který rozhoduje o otázce originální povahy předmětu, jehož ochrana je nárokována, proto nemůže své posouzení rozhodujícím způsobem založit na prvcích, které nemají vyjádření v předmětu samotném.

48. Kromě toho je možné, že důkaz o záměrech tvůrce předmětu, jehož ochrana je nárokována, nemusí být u soudu, který o této otázce rozhoduje, jednoduše k dispozici nebo dotčený soud nepovažuje takový důkaz za přesvědčivý. Jediným prvkem, který musí být soudu nutně předložen, je dotčený předmět sám, bez čehož nebude soud schopen rozhodnout.

49. Tato úvaha odpovídá i na otázku, zda autorova tvůrčí rozhodnutí musí být nutně vědomá. Tato rozhodnutí musí být identifikována a zohledněna tak, jak se do díla promítají. Protože autorovy záměry nejsou rozhodující, bylo by nadbytečné pokoušet se zjišťovat stav mysli autora v průběhu tvůrčího procesu.

50. Naproti tomu, pokud je důkaz o záměrech tvůrce k dispozici, může jej soud, který věc projednává, pro účely posouzení originality dotčeného předmětu zohlednit spolu s jinými indiciemi. Nelze ho však považovat za dostačující. Soud musí být sám přesvědčen, že je konfrontován s předmětem, který odráží osobnost autora, přičemž je výrazem jeho rozhodnutí učiněných na základě jeho tvůrčí svobody. Pouze v tomto případě je možné, aby tento soud konstatoval originální povahu dotčeného předmětu, a kvalifikoval jej tedy jakožto dílo chráněné autorským právem.

K zohlednění dalších prvků

51. Předkládající soudy se dotazují i na to, jaký význam je třeba při posuzování originality díla užitého umění přikládat takovým prvkům, jako je použití tvarů, které se obecně nabízejí, ze strany tvůrce, inspirace tvůrce existujícími předměty, existence nebo možnost podobné nezávislé tvorby nebo i okolnosti, které nastaly po vytvoření díla, jako je jeho prezentace na výstavách nebo v muzeích nebo obecně uznání ze strany odborných kruhů.

[17] – Viz rozsudek Cofemel (bod 30 a citovaná judikatura) a bod 28 tohoto stanoviska.

[18] – Viz rozsudek Cofemel (body 32 a 33 a citovaná judikatura).

52. Soudní dvůr již uvedl, že za účelem posouzení, zda je dotčený předmět originálním výtvorem, a je tudíž chráněn z titulu autorského práva, přísluší soudu, který věc projednává, aby přihlédl ke všem relevantním okolnostem sporu [19]. Pokud jde o starší patent a efektivnost formy k dosažení téhož technického výsledku, Soudní dvůr měl za to, že je třeba je zohlednit pouze v rozsahu, v němž tyto prvky umožňují odhalit úvahy, které byly zohledněny při volbě formy dotčeného výrobku [20].

53. Stejně tomu je s okolnostmi, na které poukazují předkládající soudy. Všechny tyto prvky mohou pro účely posuzování originality díla představovat relevantní okolnosti. Vždy je však třeba mít na paměti základní prvek tohoto posuzování: hledat v díle vyjádření rozhodnutí učiněných na základě tvůrčí svobody autora odrážející jeho osobnost.

54. Použití tvarů, které se obecně nabízejí, tvůrcem samo o sobě zaprvé nevylučuje originalitu. Tyto tvary mohou být totiž doplněny tvary originálními. Dílo sestavené pouze z již existujících tvarů může být originální také tehdy, když autor při jejich uspořádání vyjádřil tvůrčí rozhodnutí. Naproti tomu předmět složený z existujících tvarů, jehož uspořádání je konvenční, nebude moci požívat autorskoprávní ochrany, a to ani v případě, že jeho tvůrce učinil svobodná rozhodnutí při výběru nebo uspořádání těchto tvarů, jelikož tato rozhodnutí nejsou tvůrčí.

55. Zadruhé, pokud jde o inspiraci, mohou nastat různé situace. Pokud je nové dílo variantou jiného díla, které je samo o sobě originální, pocházející od téhož autora, může být podle mého názoru plně chráněno. Převzaté tvůrčí prvky totiž přetrvávají v novém díle a tvoří otisk osobnosti téhož autora. Naopak pokud jsou v tomto modelovém případě autoři odlišní, je potom nové dílo dílem odvozeným nebo inspirovaným [21]. I tomuto dílu může nicméně svědčit ochrana za podmínky, že vykazuje vlastní tvůrčí prvky, a v tomto rozsahu. Ochrana se potom omezí na tyto prvky.

56. Zatřetí, i když autorské právo nestanoví podmínku novosti, může být nicméně nezávislá tvorba předmětů, které jsou podobné dotčenému předmětu, nebo dokonce s ním totožné, před nebo po jeho vytvoření známkou nízkého stupně či případně neexistence originality tohoto předmětu. Jak jsem totiž již naznačil [22], má se za to, že prostřednictvím tvůrčích rozhodnutí odrážejících osobnost autora vytváří tento jedinečné dílo, jež se liší od děl, která byla nebo budou nezávisle vytvořena jinými.

57. Tato úvaha se však snadno vztáhne na ty kategorie děl, u nichž je tvůrčí svoboda autorů omezena jen málo nebo u nichž činí složitost výrazové formy souběžnou totožnou tvorbu prakticky nepravděpodobnou. Mám zde na mysli zejména díla „ryzího“ umění, hudební díla nebo i literární díla.

58. Naproti tomu v případě děl užitého umění, ve kterém svobodu autorů silně ohraničují různá omezení a tvůrčích prvků je často jen málo, nelze zcela vyloučit, že dva autoři učinili velmi podobná, nebo dokonce totožná rozhodnutí a tato rozhodnutí jsou navzdory tomu tvůrčí. Existence nebo možnost podobné nezávislé tvorby nemůže tedy sama o sobě a bez dalších indicií o nedostatku originality vyloučit užitkový předmět z ochrany z titulu autorského práva.

19 – Rozsudek Brompton Bicycle (výrok).

20 – Rozsudek Brompton Bicycle (bod 36).

21 – „Inspirovaným dílem“ chápu dílo, která nepřebírá tvůrčí prvky jiného díla tak, jak jsou, nýbrž se jím inspiruje jinak.

22 – Viz bod 30 tohoto stanoviska.

59. Konečně začtvrté, pokud jde o prezentaci předmětu na uměleckých výstavách nebo v muzeích a o uznání ze strany odborných kruhů, tyto okolnosti jsou ve vztahu k vytvoření předmětu, jehož ochrana je nárokována, vnější a následné. Soudní dvůr měl přitom v bodě 37 rozsudku Brompton Bicycle za to, že posouzení originality se musí provádět „nezávisle na vnějších faktorech, jež vyvstaly po vytvoření výrobku“.

60. Soudní dvůr však tuto výhradu do výroku uvedeného rozsudku nepřevzal, když rozhodl pouze tak, že soud, který věc projednává, musí ověřit, zda je předmět, jehož ochrana je nárokována, originální „s ohledem na všechny relevantní okolnosti sporu v původním řízení“. Uvedenou výhradu tedy chápu tak, že upřesňuje, že faktory, které jsou ve vztahu k vytvoření díla vnější a následné, nelze pro účely tohoto ověření považovat za rozhodné. Naproti tomu okolnosti, jako je prezentace předmětu na uměleckých výstavách nebo v muzeích a uznání ze strany odborných kruhů, mohou být známkou potvrzující uměleckou hodnotu tohoto předmětu, a tedy jeho originalitu. I když k tomu, aby mohl být předmět považován za originální, není nutné, aby měl vysokou uměleckou kvalitu, je totiž naproti tomu možné předpokládat, že dílo, které takovou kvalitu vykazuje, bude za originální považováno, jelikož umělecká činnost spočívá právě ve vytváření jedinečných předmětů, které nesou otisk osobnosti svých autorů.

61. Je však také třeba, aby byl dotčený předmět na výstavě nebo v muzeu prezentován z důvodu své tvůrčí hodnoty. Může se totiž stát, že uznání (průmyslového) vzoru ze strany kruhů odborně zaměřených na design vychází prostě z novosti, z technického mistrovství nebo z výjimečných užitných hodnot, aniž by tento (průmyslový) vzor vyjadřoval tvůrčí charakteristiky, které se vyžadují od děl chráněných autorským právem. Prezentace dotčeného předmětu na uměleckých výstavách nebo v muzeích a uznání ze strany odborných kruhů proto není za účelem prokázání originality předmětu, jehož ochrana je nárokována, v žádném případě nezbytné ani dostačující. Tyto okolnosti mohou tvořit nanejvýš jednu z indicií této originality.

Odpověď na otázky

62. Na první a druhou otázku ve věci C-580/23 a na druhou a třetí otázku ve věci C-795/23 tedy navrhuji odpovědět tak, že čl. 2 písm. a), čl. 3 odst. 1 a čl. 4 odst. 1 směrnice 2001/29 musí být vykládány v tom smyslu, že dílo ve smyslu těchto ustanovení tvoří předmět, který odráží osobnost autora, přičemž je výrazem jeho rozhodnutí učiněných na základě tvůrčí svobody (originální předmět). Tvůrčí nejsou nejen rozhodnutí diktovaná různými omezeními, která svazovala autora při tvorbě dotčeného předmětu, nýbrž i ta, která byť svobodná, nenesou otisk autorovy osobnosti tím, že by tomuto předmětu dodávala aspekt jedinečnosti. Zejména možnost činit při tvorbě svobodná rozhodnutí nezakládá domněnku o tvůrčí povaze. Pro účely posuzování originality dotčeného předmětu lze zohlednit okolnosti, jako jsou záměry autora v průběhu tvůrčího procesu, autorovy zdroje inspirace a použití známých tvarů, pravděpodobnost podobné nezávislé tvorby nebo uznání předmětu ze strany odborných kruhů. Tyto okolnosti však nejsou v žádném případě rozhodné s tím, že soud, který věc projednává, se musí za účelem toho, aby mohl předmět prohlásit za chráněný autorským právem, sám ujistit o tom, že je konfrontován s originálním předmětem.

K posuzování zásahu

63. Podstatou třetí a čtvrté otázky předkládajícího soudu ve věci C-580/23, které navrhuji analyzovat společně, je, jak se musí provádět posouzení případného zásahu do výlučných práv autora podle čl. 2 písm. a), čl. 3 odst. 1 a čl. 4 odst. 1 směrnice 2001/29. Tato otázka se konkrétně

týká zaprvé toho, zda musí být dotčené dílo rozeznatelné v předmětu, který domněle porušuje autorská práva, nebo zda stačí týž celkový dojem, a zadruhé toho, jaký dopad na toto posouzení mají takové prvky, jako je „míra originality“ díla, společná inspirace obou kolidujících předmětů a existence nebo možnost podobné nezávislé tvorby.

64. Úvodem bych zdůraznil význam těchto otázek pro účely zachování cílů obou dotčených systémů ochrany. Podle mého názoru je správné použití příslušných kritérií každého systému umožňující konstatovat zásah stejně důležité jako správné použití kritérií pro udělení ochrany. Podle všeho přitom platí, že jak soudní, tak doktrinální úvahy se příliš často zaměřují na tento druhý aspekt, a to na úkor aspektu prvního.

Ke kritériím zásahu

65. Kritéria pro konstatování zásahu se v obou dotčených systémech ochrany opírají o odlišnou logiku. V autorském právu je zásah důsledkem užití díla bez souhlasu autora [23]. Toto užití může spočívat zejména v rozmnožování díla a případně v následném sdílení této rozmnoženiny s veřejností nebo i v rozšiřování kopií rozmnoženého díla. Pokud jde o rozmnožování, Soudní dvůr uvedl, že může být částečné a týkat se i relativně malé části díla, pokud je tato část jako taková vyjádřením autorova vlastního duševního výtvoru [24]. Soudní dvůr měl v podstatě za to, že u zvukových záznamů k tomu, aby šlo o zásah, musí být rozmnožena postřehnutelná v předmětu porušujícím autorská práva [25]. Podle mého názoru je tato úvaha přenositelná na díla.

66. Naproti tomu v právu (průmyslových) vzorů není převzetí prvků chráněného předmětu ke konstatování zásahu nikterak nutné. Rozsah ochrany na základě tohoto práva se vztahuje na jakýkoli (průmyslový) vzor, který nepůsobí odlišným celkovým dojmem než chráněný (průmyslový) vzor [26]. V tomto systému ochrany je tedy irelevantní, zda je chráněný (průmyslový) vzor v předmětu, který domněle porušuje autorská práva, rozeznatelný, neboť rozhodující je celkový dojem, a zda podobnost mezi oběma kolidujícími předměty plyne z rozmnožování, nebo z nezávislé tvorby, neboť kritérium ochrany je objektivní.

67. Aby soud, který věc projednává, mohl konstatovat zásah do autorských práv, musí určit, zda tvůrčí prvky, tedy prvky chráněného díla, které jsou vyjádřením rozhodnutí odrážejících osobnost autora, byly převzaty do předmětu, který domněle porušuje autorská práva, rozeznatelným způsobem. Převzetí tvůrčích prvků do užitného předmětu téhož druhu může samozřejmě vést i ke konstatování, že mezi oběma kolidujícími předměty neexistuje žádný odlišný celkový dojem. To však nelze považovat za dostačující pro účely konstatování zásahu do autorských práv a v praxi by to ani nemělo být soudem uplatněno. V autorském právu jsou tím, co odlišuje dvě díla, nikoli celkový dojem, nýbrž podrobnosti, které díla jedinečným způsobem personalizují.

[23] – A samozřejmě vedle výjimek a omezení výlučných práv.

[24] – Rozsudek ze dne 16. července 2009, Infopaq International (C-5/08, EU:C:2009:465, bod 48).

[25] – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 29. července 2019, Pelham a další (C-476/17, EU:C:2019:624, bod 1 výroku).

[26] – Viz článek 9 směrnice 98/71 a článek 10 nařízení č. 6/2002.

K zohlednění dalších prvků

68. Zaprvé, pokud jde o zohlednění „míry originality“ jako faktoru určujícího rozsah ochrany, toto řešení podle všeho vychází z logiky práva (průmyslových) vzorů. V tomto systému se totiž jak způsobilost předmětu k ochraně, tak zásah do této ochrany posuzují na základě srovnání celkových dojmů, jimiž dotčené (průmyslové) vzory působí, přičemž pro účely tohoto srovnání se zohledňuje míra svobody tvůrce [27]. Úroveň individuální povahy tedy určuje rozsah ochrany.

69. V autorském právu naopak tato logika nemá místo. Originalita není funkcí rozdílu mezi chráněným dílem a jinými předměty, nýbrž je dílu inherentní a plyne z osobního otisku autora. Pokud je dílo originální, je chráněno zejména před rozmnožováním tvůrčích prvků, a to bez ohledu na „intenzitu“, s jakou autor tuto kreativitu projevil. Soudní dvůr výslovně uvedl, že rozsah ochrany podle směrnice 2001/29 nezávisí na stupni tvůrčí svobody autora, a je tedy stejný pro všechna díla, na která se tato směrnice vztahuje [28].

70. To samozřejmě platí s výhradou pravidla, že v případě částečného rozmnožení díla představuje zásah do autorských práv pouze převzetí tvůrčích prvků, které je rozeznatelné [29]. V případě takového převzetí však skutečnost, že u prvků, které nejsou tvůrčí, byly provedeny změny, neumožňuje vyhnout se konstatování porušení autorských práv.

71. Zadruhé, pokud jde o společný zdroj inspirace u obou kolidujících předmětů, mohou nastat různé situace, avšak princip zůstává stejný, a to identifikace postřehnutelné rozmnoženiny tvůrčích prvků. Pokud předmět, jehož ochrana je nárokována, sestává ze známých prvků, u nichž je originální pouze uspořádání, bude rozmnoženina tohoto uspořádání zakládat porušení autorských práv, kdežto pouhé převzetí známých prvků nikoli. Pokud se oba kolidující předměty inspirují týmž dřívějším předmětem nebo (průmyslovým) vzorem, jsou v odvozeném díle originální pouze „nové“ tvůrčí prvky a pouze převzetí těchto nových prvků je porušením autorských práv. Konečně pouze to, že dochází k následování téhož uměleckého trendu nebo proudu jako v případě autora dřívějšího díla, samozřejmě nezakládá porušení autorských práv, pokud nedošlo k převzetí tvůrčích prvků tohoto díla.

72. Zatřetí, pokud jde o možnost existence podobné nezávislé tvorby, jak jsem již poznamenal [30], v případě děl užitého umění, u nichž je tvůrčí prostor autorů relativně omezený, není taková možnost vyloučena, a to ani v případě určité originality. Ve sporu v původním řízení ve věci C-580/23 společnost Mio zejména tvrdí, že její model domněle porušující autorská práva byl vytvořen nezávisle a není rozmnoženinou modelu společnosti Asplund. Pokud by měl předkládající soud na základě relevantních okolností sporu v původním řízení konstatovat, že tomu tak skutečně je, vedlo by jej to k závěru, že nedochází k zásahu. Naproti tomu pouhá možnost podobné nezávislé tvorby nemůže odůvodnit odmítnutí ochrany na základě autorského práva, je-li konstatováno rozmnožování tvůrčích prvků.

[27] – Čím větší je míra této svobody, tím dále musí být kolidující (průmyslové) vzory od sebe, aby působily odlišným celkovým dojmem.

[28] – V tomto smyslu viz rozsudek Cofemel (bod 35 a citovaná judikatura).

[29] – Viz bod 65 tohoto stanoviska.

[30] – Viz bod 58 tohoto stanoviska.

Odpověď na otázky

73. Navrhuji tedy na třetí a čtvrtou otázku ve věci C-580/23 odpovědět tak, že čl. 2 písm. a), čl. 3 odst. 1 a čl. 4 odst. 1 směrnice 2001/29 musí být vykládány v tom smyslu, že k tomu, aby mohl konstatovat zásah do autorských práv, musí soud, který věc projednává, určit, zda tvůrčí prvky chráněného díla byly do předmětu, jenž domněle porušuje autorská práva, převzaty rozeznatelným způsobem. Pouhou neexistenci odlišného celkového dojmu mezi oběma kolidujícími předměty nelze pro účely konstatování takového zásahu považovat za dostačující. Pojem „míra originality" chráněného díla není pro účely tohoto posouzení relevantní. I když podobná nezávislá tvorba není zásahem do autorských práv, pouhá možnost takové nezávislé tvorby může nicméně odůvodnit odmítnutí ochrany z titulu autorského práva, bylo-li konstatováno rozmnožování tvůrčích prvků chráněného díla.

Závěry

74. S ohledem na všechny výše uvedené úvahy navrhuji Soudnímu dvoru, aby na předběžné otázky, které předložil Svea Hovrätt Patent- och marknadsöverdomstolen (odvolací soud zasedající ve Stockholmu jako odvolací soud pro duševní vlastnictví a hospodářské věci, Švédsko) a Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr, Německo), odpověděl takto:

„1) V unijním právu neexistuje vztah pravidla a výjimky mezi ochranou z titulu práva (průmyslových) vzorů a ochranou z titulu autorského práva mající za následek, že při zkoumání originality děl užitého umění je třeba uplatnit vyšší požadavky, než je tomu u jiných druhů děl.

2) Článek 2 písm. a), čl. 3 odst. 1 a čl. 4 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti

musí být vykládány v tom smyslu, že

dílo ve smyslu těchto ustanovení tvoří předmět, který odráží osobnost autora, přičemž je výrazem jeho rozhodnutí učiněných na základě jeho tvůrčí svobody (originální předmět). Tvůrčí nejsou nejen rozhodnutí diktovaná různými omezeními, která svazovala autora při tvorbě dotčeného předmětu, nýbrž i ta, která byť svobodná, nenesou otisk autorovy osobnosti tím, že by tomuto předmětu dodávala aspekt jedinečnosti. Zejména možnost činit při tvorbě svobodná rozhodnutí nezakládá domněnku o tvůrčí povaze. Pro účely posuzování originality dotčeného předmětu lze zohlednit okolnosti, jako jsou záměry autora v průběhu tvůrčího procesu, autorovy zdroje inspirace a použití známých tvarů, pravděpodobnost podobné nezávislé tvorby nebo uznání předmětu ze strany odborných kruhů. Tyto okolnosti však nejsou v žádném případě rozhodné s tím, že soud, který věc projednává, se musí za účelem toho, aby mohl předmět prohlásit za chráněný autorským právem, sám ujistit o tom, že je konfrontován s originálním předmětem.

3) Článek 2 písm. a), čl. 3 odst. 1 a čl. 4 odst. 1 směrnice 2001/29

musí být vykládány v tom smyslu, že

k tomu, aby mohl konstatovat zásah do autorských práv, musí soud, který věc projednává, určit, zda tvůrčí prvky chráněného díla byly do předmětu, jenž domněle porušuje autorská práva, převzaty rozeznatelným způsobem. Pouhou neexistenci odlišného celkového dojmu mezi oběma kolidujícími předměty nelze pro účely konstatování takového zásahu považovat za dostačující. Pojem ‚míra originality' chráněného díla není pro účely tohoto posouzení relevantní. I když podobná nezávislá tvorba není zásahem do autorských práv, pouhá možnost takové nezávislé tvorby může nicméně odůvodnit odmítnutí ochrany z titulu autorského práva, bylo-li konstatováno rozmnožování tvůrčích prvků chráněného díla."